

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СВІТОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС І ГЕОПОЛІТИКА**

Освітня програма “Політологія”
другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів,
протокол № 6 від 28 грудня 2021 року

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Світовий політичний процес і геополітика
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Мищук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон	0970878570
Е-mail викладача	mariana.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2.Цикл професійної підготовки 2.2. Вибіркові дисципліни 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Світовий політичний процес і геополітика» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредити ECTS.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення дисципліни «Світовий політичний процес і геополітика» є те, що здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти повинен здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для розуміння системи міжнародних відносин в контексті розвитку світового політичного процесу.</p> <p>Цілями курсу є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дослідження особливостей, структури і тенденції розвитку світового політичного процесу; 2) вивчення поняття, сутності, функції геополітики; 3) проведення аналізу історичних аспектів розвитку геополітики; 4) ознайомлення з механізмом розв'язання міжнародних конфліктів; 5) розвиток в здобувачів навиків самостійної творчої роботи при закріпленні теоретичних знань в процесі проведення семінарських занять. 	
4. Компетентності	
Інтегальна компетентність:	
ІК01.Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень	
Загальні компетентності	
ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	
ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	
ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.	
ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	
ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	
ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.	
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	
СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	

СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

Результати навчання:

ПР01. Застосовувати для розв'язування складних задач політики розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПР 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПР 03. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.

ПР 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПР 05. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.

ПР 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПР 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3-й семестр	052 Політологія	II курс магістратури	Вибірковий

Тематика курсу

- Тема 1. Світовий політичний процес: особливості, структура і тенденції розвитку/
 Тема 2. Геополітика: поняття, сутність, функції.
 Тема 3. Континентально-європейська школа геополітики.
 Тема 4. Англо-американська школа геополітики.
 Тема 5. Сучасна геополітика.
 Тема 6. Політичні ідеології на їх вплив на геополітику.
 Тема 7. Конфлікти в міжнародних відносинах.
 Тема 8. Україна в геополітичних концепціях.
 Тема 9. Геополітичні пріоритети та національна безпека України.
 Тема 11. Україна в контексті світових інтеграційних процесів. Євроінтеграційний та євроатлантичний курс України.

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поточний контроль (10 балів); 2) контрольна робота (20 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (10 балів); 4) тест (10 балів). <p>Загальна кількість – 50 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – іспит проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і передбачає написання екзаменаційної письмової роботи/тестування (максимально – 50 балів).</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 4 балів; – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 6 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 10 балів; <p>Загальна кількість – 20 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями.</p>

	Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.	
Критерії оцінювання презентації/реферату	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висувати при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	9-10 балів
	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	7-8 балів
	тема розкрита неповно	6
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	3-5 балів
	розкритий лише окремий аспект	1-2 бали
	презентація/реферат не захищений	0
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.	
7. Політика курсу		
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни «Світовий політичний процес і геополітика» передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>		

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Алркабі А. Н. Геополітика в контексті теорії міжнародних відносин // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2013. Вип. 11. С. 48-52. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2013_11_10.
2. Бебик В. М., Шергін С. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. Київ: Університет «Україна», 2006. 208 с.
3. Вегеш М. Світовий процес і геополітика. Навчальний посібник. Ужгород: «ФОП Сабов А.М.», 2017. 303 с.
4. Вегеш М., Петрінко С. Геополітична енциклопедія: Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. 492 с.
5. Геополітика: енциклопедія / за ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра філос. наук, проф. Є.М.Суліми. К.: Знання України, 2012. 919 с.

6. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посібник / [О.В. Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк та ін.] за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.
7. Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості / Збірник матеріалів наук.-практ. конф. Київ, 26-27 березня 2018 с. 677
8. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика. Київ: ФАДА, ЛТД. 2015. 224 с.
9. Кузь О. М. Геополітика / О. М. Кузь, Д. С. Коротков. Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. 180 с.

Додаткова література:

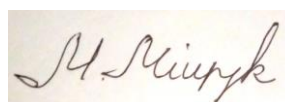
10. Бадзьо Ю. Український вибір. К.: Смолоскип, 2004. 56 с.
11. Бебик В. М., Шергін С. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. Київ: Університет «Україна», 2006. 208 с.
12. Бутейко Д.Д. Куди прямує Україна. К.: Видавничий дім «Юридична книга», 2001. 56 с.
13. Вегеш М. Західна геополітика в іменах. Ужгород: Видавництво УжНУ, 2003. 200 с.
14. Вегеш М. Геополітика в іменах. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. 216 с.
15. Вегеш М. Світовий процес і геополітика. Навчальний посібник. Ужгород: «ФОП Сабов А.М.», 2017. 303 с.
16. Вегеш М., Петрінко С. Геополітична енциклопедія: Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. 492 с.
17. Вегеш М., Гиря В. Роберт Каган про роль США в новому світовому порядку. *Україна та Центральна Європа*. Матеріали II Міжнародної наукової конференції «Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті впливу гібридної війни, виборчих процесів та забезпечення прав національних меншин» (м. Ужгород, 3 травня 2019 року). Ужгород, 2019. С. 188-197.
18. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна Світового Порядку. Львів: Кальварія, 2006. 474 с.
19. Казанков Р. Ю. Проблема формування Чорноморського геополітичного простору в першій половині XX ст.: український варіант. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія Історія. Харків, 2008. Випуск 11. С. 44-50.
20. Кочубей Ю. Мужність думки (Геополітичні візії Юрія Липи в контексті сучасності). *День*. 2004. № 187, № 192.
21. Липа Ю. Всеукраїнська трилогія: У 2 т. Т. 1: Призначення України. К.: МАУП, 2007. 336 с.; Т. 2: Чорноморська доктрина. Чорноморський простір (Атлас). Розподіл Росії. К.: МАУП, 2007. 392 с.
22. Фукуяма Ф. Америка на распутьє. Демократия, власть и неоконсервативное наследие. М.: Издательство АСТ; Издательство «Хранитель», 2007. 282 с.
23. Фукуяма Ф. Великий краї. Людська природа і відновлення соціального порядку. Львів: Кальварія, 2005. 380 с.
24. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / переклад з англ. Романа Корнута. 2-ге видання. К.: Наш формат, 2019. 576 с.
25. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. М.: Издательство АСТ; Издательство «Ермак», 2004. 588 с.
26. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции. М.: Издательство АСТ; ОАО «Люкс», 2004. 349 с.

27. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / переклад з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. К.: Наш формат, 2019. 608 с.
28. Хабермас Ю. Расколотый Запад / Пер. с нем. М.: Издательство «Весь Мир», 2008. 192 с.
29. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. М.: Издательство АСТ, 2003. 603 с.
30. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века. М.: РОССПЭН, 2003. 368 с.
31. Huntington Samuel P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order [Електронний ресурс] / Samuel P. Huntington. - Harvard University Printed, 1996.

Інтернет-джерела:

32. Президент України. Офіційний сайт. URL : <https://www.president.gov.ua/>
33. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL : <http://www.rada.gov.ua>
34. Кабінет Міністрів України. Офіційний сайт. URL : <http://www.kmu.gov.ua>

Викладач

Міщук М.Б.